

De Kinderrechtencoalitie pleit er voor dat ouders steeds de vrije keuze hebben om hun kind al dan niet naar een kinderopvang te brengen. Dit impliceert dat kinderopvang geenszins als de norm kan worden gepresenteerd. Het betekent ook dat aandacht dient uit te gaan naar culturele factoren en naar maatregelen in sectoren buiten de kinderopvang, die evenzeer een invloed hebben op de vrije keuze van ouders: gezinsvriendelijkheid van de arbeidsmarkt en het activeringsbeleid, verlofstelsels die gelijke kansen bieden om thuis voor jonge kinderen te zorgen, enz. Huidige tekortkomingen betreffen onder meer het bevallings- en ouderschapsverlof (de UNICEF-norm van 1 jaar aan 50% van het loon wordt niet gehaald) en totale uitgaven aan kinderopvang en kleuteronderwijs (Vlaanderen geeft hieraan minder dan 1% van het BNP uit).¹

Het opvangbeleid voor 0 tot 3-jarigen moet zorg en persoonlijke ontwikkeling van kinderen met elkaar verbinden. De opvang van jonge kinderen speelt niet alleen een rol in hun opvoeding en persoonlijke ontwikkeling, maar kan mits de vervulling van verschillende voorwaarden (daadwerkelijke toegang tot voorzieningen voor kwetsbare gezinnen, inbedding in een breder gezinsondersteunend beleid, garantie van kwaliteit) ook een hefboom zijn in de strijd tegen armoede en voor gelijke kansen vanaf zeer jonge leeftijd.

In Vlaanderen maakt 63,2% van de kinderen onder de drie jaar regelmatig gebruik van kinderopvang, waarvan 73,4% in het kader van formele opvanginitiatieven.²

In april 2012 werd van decreet houdende de organisatie van kinderopvang van baby's en peuters goedgekeurd in het Vlaams Parlement. Het treedt in werking in 2014. De doelstelling van het decreet is van kinderopvang een basisvoorziening maken die voldoende beschikbaar en betaalbaar is voor iedereen. Dit decreet wil een heel aantal bestaande knelpunten (versnippering van het opvanglandschap, niet verplichte kwaliteitsregels, financiële drempels) wegwerken en pleit voor een nieuwe aanpak met homogene kwaliteits- en subsidieregels.

Desondanks de goede opzet van het decreet, vinden we het nog steeds belangrijk om in afwachting van de uitvoering ervan de belangrijkste bezorgdheden in verband met kwantiteit en kwaliteit toe te lichten.

De kinderopvangsector is momenteel **versnipperd**, zo zijn er erkende en zelfstandige kinderopvanginitiatieven. Vooral bij deze laatste vorm duiken er hardnekkige knelpunten op zoals een te laag gekwalificeerd personeel, slechte arbeidsomstandigheden, onvoldoende bereik van de meest kwetsbare gezinnen (wegens geen inkomensgerelateerde bijdrage), gebrek aan duurzaamheid (gevolg van privatisering).

Het nieuwe decreet wenst deze heterogeniteit aan te pakken met "een decretale basis die vanuit een coherente visie zal toewerken naar een geordend en transparant kinderopvanglandschap, die gebruikers garantie geeft op kwaliteitsvolle, voldoende en toegankelijke kinderopvang"

Hoewel in België de Barcelona-norm om voor minstens 33% van de kinderen onder de leeftijd van drie jaar opvang te voorzien wordt overschreden, blijven de noden ruim onbeantwoord. Hoofdzakelijk is dit het geval in regio's die een grote demografische groei kennen zoals de grote steden. Dit tekort treft hoofdzakelijk de meest kwetsbare gezinnen.

Als antwoord op de **stijgende vraag** ontstaan immers alternatieve oplossingen die een privatisering van de opvang en zo ook de ontwikkeling van een dubbel systeem in de hand werken – een evolutie die volgens de ngo's de ongelijkheden nog versterkt. De norm van 33% zoals vastgelegd in de Barcelona-objectieven mag dus niet beschouwd worden als het ultieme doel maar wel als een etappe in een langer proces, dat ook oog heeft voor kwaliteit.

¹ UNICEF (2008), 'The child care transition. A league table of early childhood education and care in economically advanced countries', Inocenti Report Card 8, p. 13

² Kind en Gezin, *Het kind in Vlaanderen 2010*, p. 104

De ngo's zijn bovendien bezorgd over het feit dat de Vlaamse kinderopvang kampt met een **gebrekkige kwaliteit**. Zo wordt de door UNICEF naar voor geschoven kwalificatienorm voor personeel (minimum 80% van het personeel dat contact heeft met de kinderen, onthaalouders inclusief, moet een relevante opleiding genoten hebben) niet gehaald. Daarnaast merken de ngo's op dat de **ratio maximum aanwezige kinderen** per begeleider vaak te hoog ligt. De maximum ratio gelijktijdig aanwezige begeleiders/kinderen tussen nul en drie jaar mag volgens de ngo's de verhouding van 1:8 zoals gesteld in het nieuwe decreet niet overschrijden en dient te evolueren naar een standaard minimumverhouding van 1:4.

Verder vinden de ngo's het een gemis dat er in het nieuwe decreet niet wordt gesproken over de overgang naar het kleuteronderwijs en de afstemming tussen de sectoren opvang en onderwijs, hetgeen ook wordt gevraagd in het advies van de Vlaamse Onderwijsraad over opvang en onderwijs voor jonge kinderen.

Aanbevelingen

De **toegankelijkheid** van opvang moet verzekerd zijn voor elk kind tussen 0 en 3 jaar wat de financiële toestand, de burgerlijke staat, professionele situatie, pedagogische behoeften, etnisch-linguïstische afkomst, eventuele handicap, etc. van het kind of zijn ouders ook mogen zijn.

- o Er moet ten eerste voldoende opvangcapaciteit gecreëerd worden. De voorgestelde indicatoren in het decreet (aanbod voor alle gezinnen met de behoefte aan kinderopvang tegen 2020) moeten nageleefd worden.
- o Er moeten voldoende middelen voorzien worden opdat alle opvanginitiatieven inkomensgerelateerde tarieven kunnen toepassen.
- o De ngo's dringen erop aan dat inclusieve opvang voor kinderen met bijzondere zorgbehoeften een recht is. Om dit te realiseren moeten initiatieven de nodige ondersteuning blijven krijgen.

Naast inspanningen om de kwantiteit van de kinderopvang te verhogen moeten ook inspanningen geleverd worden voor de **kwaliteit** van de opvang.

- o Inspanningen moeten geleverd worden om tegemoet te komen aan de behoefte van voldoende gekwalificeerd personeel dat systematisch wordt opgevolgd en geëvalueerd, en dat professioneel kan omgaan met de noden van kinderen en van verschillende soorten gezinnen, moeten extra ondersteund worden. We vragen hierbij om duidelijke criteria rond specifieke competenties van het personeel en hoe dat zal opgevolgd worden, hetgeen in het nieuwe decreet nog onvoldoende aanbod komt.
- o Het decreet vermeldt dat een onthaalouder maximaal 8 kinderen tegelijkertijd mag opvangen. Dit druist in tegen diverse wetenschappelijke onderzoeken en tegen de trend in andere Europese landen, waar de maximum ratio veel lager ligt. We herhalen ons standpunt dat dit dient te evolueren naar een standaard minimumverhouding van 1:4, met een absoluut maximum van 1:6 tijdens piekmomenten.

Om beide ouders de mogelijkheid te geven de zorg voor het jonge kind op te nemen, moet het ouderschapsverlof uitgebreid worden en financieel toegankelijk gemaakt worden voor alle ouders.